

Program

8 oktober, 2024

- Observationsmetod (Linda Jonsson)
- Samtal i grupper (Thomas Bloms text om tillit)
- Syfte (och mål) i kollegaskuggning
- Rollen som kritisk vän i efterföljande dialog

Linda Jonsson

Universitetslektor/meriterad lärare

Mälardalens universitet

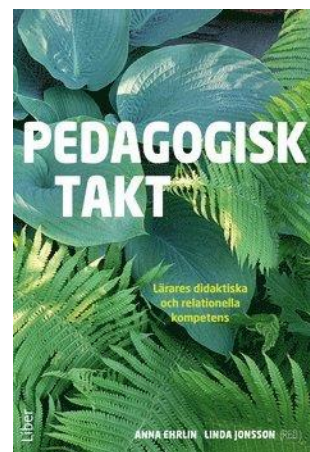
Akademien för utbildning, kultur och kommunikation,
Avdelningen för pedagogik

Avhandling (2016): *Mellan tradition och förnyelse
- Utmaningar i religionsläraruppdraget*

Nyligen utgivna läroböcker:

Liber, 2023

Liber, 2024

Tillit – en viktig del i kollegaskuggning

Tanken om att bli skuggad väckte en del nervositet men alla valde att genomföra det:

”Första gången kändes det lite fånigt, läskigt ändå, fast ändå vi känner varandra så väl” (Förskollärare 5, AF 12).

Att bli skuggad var en ny upplevelse, men känslan av att det först kändes konstigt eller obehagligt försvann fort.

Det blev tydligt vid samtalen att det grundade sig på att relationerna mellan kollegorna som skuggade varandra byggde på respekt och tillit.
(Grape, 2023, s. 128)

”Pröva och pröva igen”
Professionellt lärande och agens när förskollärare utforskar digitalisering och lek i undervisningen

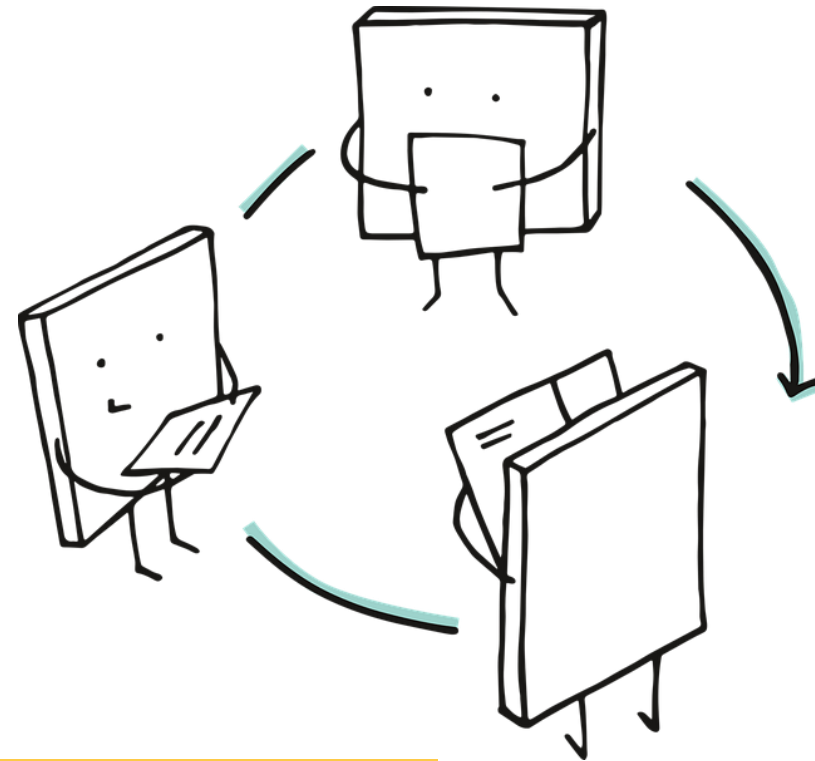
Monica Grape

Pedagogik

Samtal i grupper

Cirka 40 min

- Lena, Linda, Anna-Karin, Jennifer och Tove
- Malin, Annica, Mattias och Anton
- Jinan, Anette, Annelie och Cecilia

Utgå från texten och era läsloggar och diskutera fritt era tankar och era reflektioner.

Diskutera även, med utgångspunkt i texten, vad ni anser kan vara gynnande respektive hindrande för att stärka tillit och respekt i kollegaskuggning?

Kollegaskuggning - metod för kollegialt lärande

”Kollegialt lärande är alltså när kollegor systematiskt och gemensamt på plats undersöker sin praktik”
 Ryve, Hemmi & Kornhall (2016, s. 76).

Vattentrappa

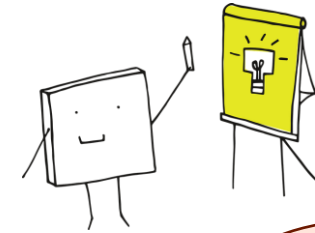
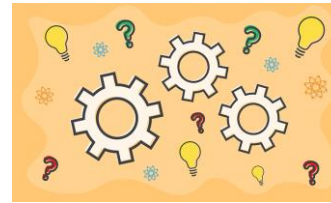
- Första gruppen samtalar högt om en fråga medan övriga lyssnar.
- Nästa grupp av personer som pratar med varandra, anknyter till det tidigare samtalet och samtalar vidare om samma fråga.

Vad lägger ni in i begreppet ”kollegialt lärande”? Vilka möjligheter och svårigheter förknippar du med kollegialt lärande?

Utgå från dina egna erfarenheter och din verksamhet.

Vår process under hösten

Planering

- Syfte
- Tillvägagångssätt
- Praktikaliteter

Genomförande

skuggning och dokumentation

Analys 1

Sammanställning (ev. renskrivning) av dokumentation och gemensam reflektion

Analys 2

Analys av material från skuggning utifrån tolkningsram

Resultat

Sammanställning av resultat för presentation, januari 2025

September

Oktober - November

December

Fokus idag

Planering

- **Syfte (och mål)**
- Tillvägagångssätt
- Praktikaliteter

Genomförande

skuggning och
dokumentation
(och efterföljande dialog)

September

Oktober - November

December

Kort om syfte och mål

Ett syfte är övergripande och vägledande.

Mål är konkret och utvärderingsbart.

- Syftet ger riktning och fokus (avgränsar)
- Mål definierar vad som ska uppnås

Men, hallå!!!

Det är väl ingen akademisk uppsats det är frågan om?

Det är kollegaskuggning!

Nej, det är inte frågan att skriva en uppsats!

Men ett genomtänkt och någorlunda klart formulerat syfte ger bättre förutsättningar för att kollegaskuggningen ska leda till meningsfulla insikter och lärdomar än om syftet med skuggningen lämnas därhän.

Det går att ta sig fram även om man inte vet vart man ska...

- *Vill du vara snäll och tala om för mig vilken väg jag ska ta härifrån?*
- *Det beror på vart du vill komma, svarade katten.*
- *Det spelar inte så stor roll..., sa Alice.*
- *Då spelar det heller ingen roll vilken väg du tar, sa katten.*
- *...så länge som jag kommer någonstans, fortsatte Alice.*
- *Åh, det kommer du att göra, sa katten. Bara du går tillräckligt långt.*

Alice och Cheshirekatten

Någonstans kommer man alltid...
Alltid lär man sig något...

Att inte ha ett syfte som ger en riktning kan bli tidskrävande...

*Om man inte vet vart man ska är det
 ingen idé att skynda sig. Man vet ju
 ändå inte när man kommer fram.*

PLANERING

1. Vad är syftet?

Relevansen/nyttan för mitt
pedagogiska ledarskap

A) Vad i mitt pedagogiskt ledarskap skulle jag vilja/behöva få feedback på genom en kollegaskuggning?

B) Vilka generella kunskaper/lärdomar om rektors pedagogiska ledarskap kan nås genom våra kollegaskuggningar?

Relevansen/nyttan bortom mitt
egna pedagogiska ledarskap

Lägg fokus på A! Men, Fundera också på dessa tänkbara syftesformuleringar för "b-alternativet".

Berätta för varandra hur ni har tänkt kring syftet och ge varandra feedback.

- Lena och Linda – Tove – Anna-Karin och Jennifer
- Malin och Annica - Mattias och Anton
- Jinan och Anette - Annelie och Cecilia

- Syftet är att genom kollegaskuggningen nå djupare förståelse för rektors pedagogiska ledarskap.
- Syftet är att genom kollegaskuggning undersöka hur rektor använder och anpassar feedback till sina medarbetare.
- Syftet är att genom kollegaskuggning undersöka hur rektor anpassar kommunikation och återkoppling till medarbetare, med avseende på situation och medarbetares behov.
- Syftet är att genom kollegaskuggning identifiera framgångsfaktorer och utmaningar i rektors ledarskap och dagliga arbetsprocesser.

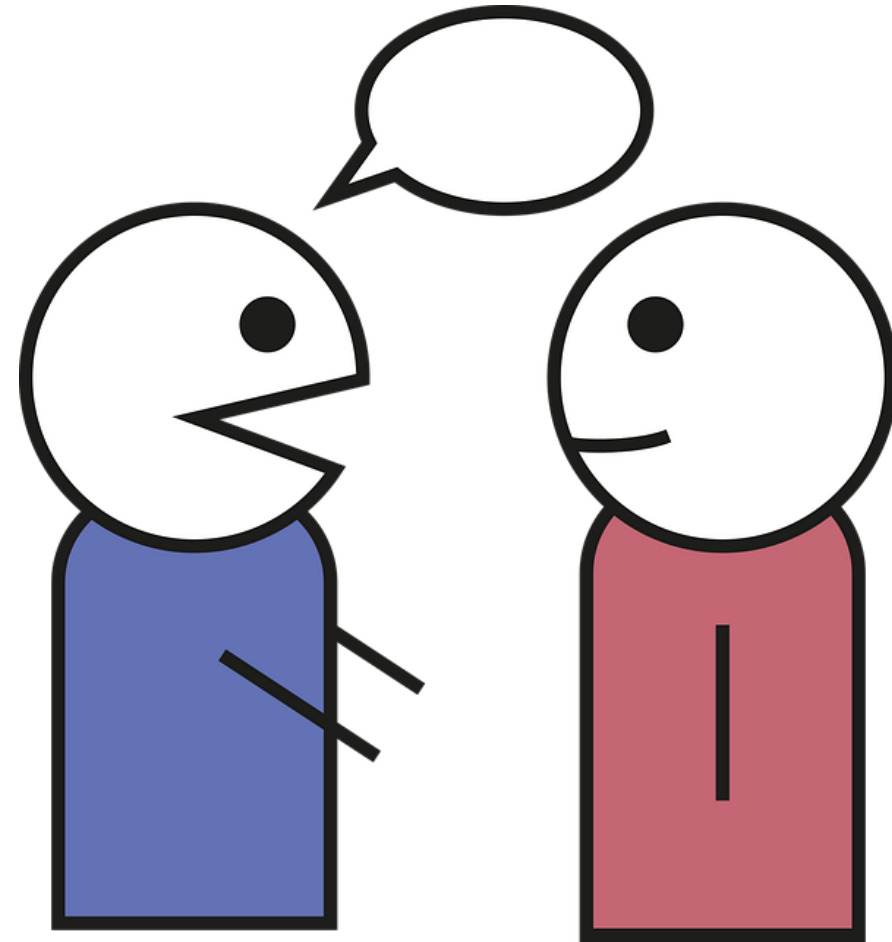
Dialogen efter skuggningen

- Att vara en kritisk vän!

Vän med associationer till stöd,
bekräftelse, lojalitet (och tillit)

Kritik med associationer till
analys, kvalitet och förbättring

Handal (2007), se även instruktioner för
kollegahandledning om "kritiska vänner". Delades ut vid
lärträff 4.

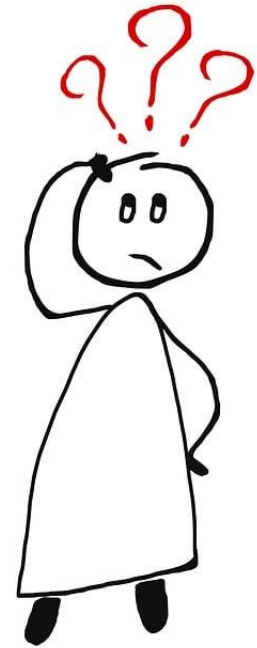
Hur hamnar man, som kritisk vän, rätt i sin feedback?

”Det är den andres problem eller dilemman som är föremål för dokumentation och kommunikation av praktiken. [...] Det handlar med andra ord om att identifiera kollegans närmaste utvecklingszon.

För detta krävs engagemang och en vilja att utvecklas, men även hög grad av tillit och mod mellan kollegorna.

Att ge en alltför lam respons efter en skuggning hjälper inte kollegan att växa som pedagog, att ge för tuff respons hjälper inte heller eftersom det ligger utanför det som i dagsläget är möjligt att förstå.”

Wennergren, s. 92 – 93

En kritisk vän vill gott!

”För att ett arbetssätt med kritiska vänner ska fungera betonas vikten av ett personligt tillitsförhållande, en tilltro till den kritiska vännens kompetens på området, en förväntan om personlig integritet och en grundläggande trygghet i att den kritiska vännen vill ens bästa.”

Lundin, 2015, s. 2

Skuggningens dubbla möjligheter ...och en liten fallgrop att undvika!

Ett väl genomtänkt syfte och en god planering för skuggningen samt att skuggaren antar rollen som kritisk vän ger goda förutsättningar för att skuggningen blir värdefull för såväl skuggaren som den skuggade.

”En lärdom från grundskolor som prövat kompetensutvecklingsformen är att inte bara kollegan som blir skuggad får utmaningar. Även den som skuggar andra får nya tankar om sin egen undervisning.”

Wennergren, s. 108

”Studiebesöksfällan”

”Det är lätt att bli något av en förtjust studiebesökare som äntligen får tid att på allvar se in i en annan skolas praktik.”

Ekholm, 1998, s.11

Till nästa gång, lärträff 8, 8 november i Eskilstuna

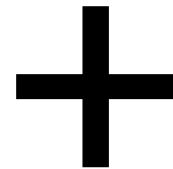

Analys 1

Sammanställning (ev. renskrivning) av dokumentation och gemensam reflektion

Analys 2

Analys av material från skuggning utifrån tolkningsram

Gäst

Professor
Anette Olin Almqvist